

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Heerlen op 2 maart

De heer Coonen wenst op zeer geestige wijze Dr Dijkstra geluk met het bereiken van de 65-jarige leeftijd, bedankt hem voor wat hij in het bijzonder voor de afdeling Heerlen gedaan heeft en zet hem tenslotte in de bloemetjes.

Van de „Vrienden der Natuur” te Venlo is een dankbetuiging ontvangen, betrekking hebbende op de adhesie in zake hun actie voor het behoud van het gebied „Onderste en Bovenste Molen te Venlo”. Van belang is dat deze actie reeds succes gehad heeft, namelijk de gemeenteraad stemde eenparig tegen het voorstel van B. en W. een aantal wegen te sluiten in verband met een grote zandafgraving. Een protest kan dus wel succes hebben.

Dr Dijkstra laat een bloeiend exemplaar zien van *Pulmonaria*, Longenkruid, een plant die bijna de gehele winter gebloeid heeft.

De heer Bult vertelt dat op 2 febr. op de Mechelse heide een reekalf geboren is. Hij brengt deze vroege datum in verband met de zachte winter. Het zou mogelijk kunnen zijn dat de draagtijd door overvloedig voedsel en andere gunstige omstandigheden verkort zou worden, terwijl tijdens normale winters de ontwikkeling van de vrucht vertraagd zou worden. Of dit juist is zou men kunnen nagaan uit gegevens van dierentuinen.

Daarna houdt Ir van Geel een voordracht met kleurendia's over Amfibieën en Reptielen. Het is aan de geregelde bezoekers van onze bijeenkomsten wel bekend op welk een hoog peil het gesprokene en het afgebeelde staat. Slechts enkele grepen uit deze voordracht zullen hier vermeld worden.

Het ei van de kikker is omgeven door een beschuttende slijmlaag en ligt bovendien in het water. Het ei van de reptielen bezit een inwendig waterreservoir en is reeds te vergelijken met dat van een vogel of zoogdier. De wand is leerachtig en voorkomt waterverlies.

De tong van een slang fungeert als reukorgaan, heeft een functie voor het smaakorgaan (orgaan van Jacobson), neemt temperatuursverschillen waar en registreert de vorm van het onderzochte voorwerp, waarbij de gespleten tong het effect vergroot. Een kikkertong is kleverig.

Bij slangen kan men verschillende soorten van beweging onderscheiden. 1° slangvormige beweging, vooral bij inheemse soorten, 2° zich vastzetten met schubben van het achterste gedeelte van het lichaam op de bodem, de kop vooruit schuiven, dan deze vastzetten en de rest intrekken (zie de voortbeweging bij wormen), 3° rupsbeweging, zich ook vast zetten met behulp van schubben en 4° koprol, een term van eigen vinding. De voortbeweging vindt plaats onder een hoek t.o.v. de lichaamsas. Het kruispoor bestaat uit evenwijdige lijnen. Deze laatste beweging werd door middel van een model verklaard. Een kikker springt, deze beweging is identiek aan de voortbeweging in het water. Soorten die het best springen doen dit onder een hoek van ongeveer 45°.

Bij slangen zijn de oogleden met elkaar vergroeid, maar ze zijn doorzichtig. Als een oog enige tijd gericht is op een stilstaand voorwerp dan neemt het dit steeds minder scherp waar. Komt in dit vage beeld plotseling een zich bewegend voorwerp (een insect), dan wordt dit wel gezien en dan pas zal bijv. de kikker dit als een prooi kunnen herkennen. Nietbewegende voorwerpen hebben geen betekenis en worden nooit gegeten. Bij zoogdieren en vogels is het oog steeds in beweging, waardoor bepaalde facetten niet vermoeid raken omdat steeds andere hun taak overnemen. Zij kunnen een niet bewegend voorwerp wel fixeren.

te Maastricht op 4 maart

De voorzitter heet allen van harte welkom in het bijzonder de spreker van deze avond drs. L. Paping. In aansluiting aan de zo juist gehouden bestuursvergadering kan Prof. van Boven het excursie programma voor 1971 mededelen. Op 2 mei vindt een herhaling plaats van de geologische excursie naar het krijt o.l.v. Dr. Montagne, ditmaal echter in gezelschap van een duitse natuurhistorische vereniging uit Wuppertal.

Met de belgische zustervereniging Natura Limburg

uit Hasselt wordt een twee-tal excursies georganiseerd; de belgische excursie zal een zeer algemeen karakter dragen (geologisch, botanisch, zoologisch).

Ons Genootschap is voornemens de gecombineerde excursie te maken naar het gebied van Plombières, waar onder leiding van Dr. Dijkstra de zinkflora onder de loupe zal worden genomen.

Eind April wordt er een vogelexcursie gepland, waarbij het in de bedoeling ligt dat de deelnemers in kleine groepjes o.l.v. een deskundige erop uitgaan in een gemeenschappelijk gebied.

Dan staat er nog een dendrologische excursie op het programma, die door Dr. v. Nieuwenhoven geleid zal worden.

Tenslotte houdt Dr. Montagne dan in oktober een excursie naar het tertiair als vervolg op het bezoek aan het krijt.

De Jaarvergadering, die ditmaal een beknopt karakter zal dragen, vindt plaats op zondag 26 juni te Venlo. In de namiddag wordt een wandeling gehouden in het gebied van de Onderste en Bovenste Molen, een reservaat waarvoor de „Vrienden der Natuur” zich momenteel zoveel inspanning getroosten. De heer Ex zal deze wandeling met enkele deskundigen voorbereiden.

Vervolgens vestigt de voorzitter de aandacht der aanwezigen op de instructieve nieuwe vitrine die in het museum gereed is gekomen én natuurlijk op de pas gevonden mosasaurus-kaak die een belangrijke aanwinst voor het museum betekent.

Op 26 februari j.l. was een delegatie van het Natuurhistorisch Genootschap aanwezig bij het afscheid van Dr. Dijkstra van het Geologisch Bureau te Heerlen. De heer Gregoire memoreerde bij het feestelijk afscheid wat de heer Dijkstra vanaf zijn komst in 1942 naar Limburg voor het Genootschap in het algemeen maar ook vooral voor de botanisch-geïnteresseerde leden betekend heeft; laatstgenoemde privé-excursies waren altijd gekenmerkt door verdieping van de kennis en verruiming van de vriendschap!

Op 27 februari ging een afvaardiging de heer Lagas gelukwensen, die 25 jaar directeur is van

drukkerij Goffin; bij de uitgave van het Maandblad ondervindt men steeds een prettige samenwerking!

Op de vraag wie er iets ter tafel wenst te brengen laat de heer Gregoire een aantal gedroogde planten zien, die tengevolge van bermbespuiting van vorm en van kleur zijn veranderd. De heer Bouchoms vertelt dat door bespuiting de planten ofwel dood gaan of gele of witte bladeren vertonen. Voorzitter merkt op dat men heeft waargenomen dat waterplanten vol DDT zitten. Wanneer het gif in de plant wordt opgeslagen zal dat op een of andere manier afwijkingen veroorzaken. In aansluiting hierop deelt Prof. van Boven mee, dat er een schrijven van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid is ontvangen, waarin staat dat er een bedrag van f 60.000,— is uitgetrokken voor een onderzoek naar de schade, welke door stikstof-oxyde wordt veroorzaakt.

De heer van Noorden vraagt of Dr. Montagne iets wil vertellen over de aardbeving die onlangs plaats vond. Dr. Montagne antwoordt: aardbevingen zijn gewoonlijk gebonden aan bewegingen langs breukvlakken. Hierbij worden twee „schollen” in de aardkorst ten opzichte van elkaar verplaatst. Soms geschiedt dit min of meer schoksgewijs. Reeds een verplaatsing van slechts enkele millimeters kan dan een voor de mens voelbare trilling teweegbrengen. In Zuid- en Midden Limburg komen talrijke en soms zeer grote breuken voor tot diep in de ondergrond. De voornaamste, de Feldebiss, dagzoomt juist onder het kloostercomplex van Rolduc. Hier komen nog regelmatig kleine verzakkingen voor, die terug te voeren zijn tot bewegingen langs deze breukzone.

Na de pauze vertelt Drs. Paping aan de hand van fraaie kleurendia's van de safari, die hij deze winter in Oost-Afrika heeft meegemaakt.

Dit was de derde studiereis voor biologisch-geïnteresseerden naar Afrika, onder leiding van Dr. W. Krommenhoek en L. Rodrigues Lopes; bij laatstgenoemde, p/a Prof. van Itersonstraat 74 te Heerlen zijn alle inlichtingen verkrijgbaar over toekomstige studiereizen. (juli en december 1971).